

Herengids

ANNIS LEKRANSY (70) VOND IN DE JUNGLE HET PETEKIND VAN ZIJN VADER

‘Ik zag hem voor het eerst, maar hij voelde als een broer’

Tot zijn vierde leefde Annis Lekransy (70) samen met zijn vader en moeder, een predikantenechtpaar, in het gehucht Ahiolo, verscholen diep in de jungle van de Molukken. Hij voelde altijd al de drang om zijn geboorteplaats en het petekind van zijn vader op te zoeken. Uiteindelijk heeft hij de stap gezet. Letterlijk, want het laatste deel van de lange reis kon alleen te voet door het dichte oerwoud worden afgelegd.

TEKST: ONNO LAKEMAN FOTO'S: PRIVÉ-ARCHIEF ANNIS LEKRANSY

“Ik was natuurlijk heel klein toen ik uit Ahiolo ben weggegaan, net vier jaar, maar vaag herinner ik me waar we hebben gewoond,” vertelt Annis Lekransy (70) uit Capelle a/d IJssel over zijn geboortedorp, diep verscholen in de jungle van het westelijk gedeelte van het eiland Seram op de Molukken. In het afgelegen gehucht wonen circa tweehonderd gezinnen. “Het is nog steeds volledig afgesloten van de buitenwereld. Ze hebben er geen telefoon, elektriciteit, laat staan radio, televisie of computers. Als de avond valt, ontsteken ze kleine petroleumlampen, als ze die al hebben. Want die mensen hebben weinig nodig. Ze leven letterlijk en figuurlijk dicht bij de natuur.”

Annis legt uit: “Mijn vader Hanoch Lekransy was zendeling en onderwijzer. Hij werd naar Seram op de Molukken gestuurd om daar het evangelie te verkondigen. Dat was in die tijd heel normaal. Mijn vader heeft daar samen met mijn moeder Jacoba de Lima achttien jaar gewerkt en heeft er een kerk en een school gebouwd. Hij werd erg belangrijk in die kleine woongemeenschap. Hij gaf les op school en leerde de mensen over het geloof. En hij leerde ze hoe ze het land konden bewerken en groenten konden verbouwen. De kerk redeneerde namelijk dat als mensen eerst genoeg te eten zouden hebben, dat ze dan eerder open zouden staan voor andere dingen, zoals het geloof. Dat klopte, want de inwoners van het bergdorpje accepteerden gaandeweg het christendom als hun geloof.”

VERLANGEN NAAR DE ROOTS

“Ik ben tijdens de Tweede Wereldoorlog in 1944 in Ahiolo geboren en heb er de eerste jaren van mijn leven gewoond. Op mijn vierde gingen we verhuizen naar Nieuw-Guinea, omdat mijn vader werd overgeplaatst. Daar hebben we veertien jaar gewoond. In 1958 werd ik door mijn ouders naar de Mulo in Jayapura gestuurd. Destijds was dat een reis van ruim twee uur

per propeller vliegtuigje, dus ik woonde daardoor noodgedwongen langere periodes bij de school. In 1962 zijn we met het gezin naar Nederland gekomen. Na mijn vierde ben ik nooit meer terug geweest naar mijn geboortedorpje Ahiolo, maar die magische plek in de jungle bleef trekken. Vooral na het overlijden van mijn vader en moeder wilde ik weer contact met mijn roots. Ook om mensen van toen nog een keer te kunnen zien, zoals mijn oom Tjalo, mijn oude vriend Martin Latekay en Hanoch jr., het petekind van mijn vader. Die nog steeds op het eiland moesten wonen. Het gekke is, tegenwoordig zou je zo iemand vooraf een berichtje sturen per telefoon, e-mail of desnoods per brief, maar naar Ahiolo kan dat niet. Er komt geen postbode in de jungle. Ahiolo ligt totaal afgesloten van de buitenwereld. Zoals ik al zei: zonder elektriciteit of telefoonaansluiting. Je kunt er alleen te voet naartoe. Urenlang lopen door het oerwoud. Vergezeld van een gids, want mocht je verdwalen, dan ben je als westerling de pineut.”

De reis van ruim 13.000 kilometer ging na de vlucht van Nederland naar Ambon per bus naar Liang en daarvandaan maakten ze de oversteek naar het eiland Seram. Gevolgd door een paar uur per bus naar het dorp Tala.

“Onderweg moest de bus een paar keer omrijden omdat oude bruggen door de regenval waren ingezakt, daardoor moest de bus over een geïmproviseerde brug van boomstammen over de ravijnen en rivieren rijden. De bus wist uiteindelijk Tala te bereiken en dat was meteen het eindpunt van het openbaar vervoer.”

TE VOET LANGS DE RIVIER

Vanaf Tala gingen Annis en zijn vrouw Ineke samen met hun gids te voet langs de rivier Tala verder naar Sumeit Pasinaro. “Het geluid van het alsmaar kabbelende water en vogelgekreus tijdens onze voettocht langs de rivier Tala was erg indrukwekkend. Onze gids Menas was net als ik geboren in Ahiolo, maar woont tegenwoordig in Tala. En omdat hij een paar weken eerder toevallig ook in Ahiolo moest zijn, kon hij het petekind van mijn vader, Hanoch jr., vertellen dat ik – de zoon van de oude predikant – hem op zou komen zoeken. Hanoch keek enorm uit naar mijn komst. Omdat mijn vader veel voor hem had betekend en omdat mijn vader jaren na zijn vertrek nog steeds werd bewonderd door alles wat hij voor de gemeenschap had gedaan. En omdat ik sinds het vertrek van mijn ouders in 1948 de derde Europeaan zou zijn die het dorp kwam bezoeken.”

Annis rust even uit op de voettocht door het oerwoud

Het dorpje Huku Kecil, ergens onderweg

Het petekind van Annis' vader, Hanoch jr.

‘HET DORPJE TELT TWEEHONDERD GEZINNEN EN IS VOLKOMEN AFGESLOTEN VAN DE MODERNE WERELD. HET IS ALLEEN TE VOET BEREIKBAAR, EEN UREN-LANGE TOCHT DOOR DE JUNGLE’

De nieuwe en oude kerk naast elkaar in Ahilo

Het huis van oom Tjalo Lekransy in het dorpje Sumeit Pasinaro

Het huis van Hanoch en zijn familie

Links van mij het stamhoofd Desa, rechts 'broer' Hanoch

Selamat tinggal (vaarwel) Ahilo

“Na een voettocht van nog eens drie uur langs de rivier Tala bereikten we het dorpje Ahilo-Baru. Hier ontmoette ik mijn oude vriend Martin Latekay, die vroeger in het jungledorp Ahilo regelmatig op mij had gepast. Ik vond het bijzonder om hem weer te zien, heel emotioneel ook. Hij wist nog allerlei dingen van vroeger. Wat ik allemaal deed toen hij op me paste, hoe het op school was. Hoe we samen om het huis speelden. Zijn verhalen vulden mijn vage herinneringen aan. Dat was voor mij erg waardevol. Martin hoopte in Ahilo-Baru om iets meer van de voordelen van de bewoonde wereld te kunnen ervaren. Maar in die paar dagen dat we bij hem hebben gelogeed viel het me op met hoe weinig hij het moest doen. Toch is arm niet het woord om voor hun levensstijl te gebruiken. Ze voelen zich rijk, want ze hebben alles wat ze nodig hebben: eten en drinken, wat kleren en een dak boven hun hoofd. Het klimaat is vriendelijk, dus ze hebben het niet gauw koud.

Ik vond het mooi om te zien dat hoe weinig die mensen ook mogen bezitten, ze ons heel warm onthaalden. Ze hadden een uitgebreide rijsttafel gemaakt met producten die ze zelf verbouwen: rijst, cassave en zoete aardappelen. De vis hadden ze uit de rivier gevangen. De pisang goreng kwam van de bananenplant uit hun tuin. De sagokoekjes en papeda (een soort pap) maakten ze van sagomeel, verkregen uit het merg van de sagopalm die er groeit.

Wij hadden natuurlijk het een en ander voor hem meegenomen uit Nederland.

Voornamelijk tabakspruim, want dat soort luxe producten vinden ze heerlijk. Een logeerbed hadden ze niet. Ze hebben ons hun bed en slaapkamer aangeboden en hebben zelf op een geleende matras geslapen. Sanitair kennen ze niet. De mensen doen alles in de rivier: hun behoeften maar ook tandenpoetsen. Opvallend is dat de mensen er niet ziek van worden. Ze hebben daar weer-

stand tegen opgebouwd, denk ik. Wij hebben er achteraf zelf trouwens ook geen last van gehad dat we alles in de rivier hebben moeten doen.”

THUIS IN DE JUNGLE

Na de logeerpartij in Ahilo Baru klauterden ze zeven uur bergopwaarts door het dichte oerwoud. Annis, zijn vrouw Ineke en de gids Menas konden niet naast elkaar lopen, maar ze moesten in een rij achter elkaar aan. “Het pad door de jungle was zo smal dat je niet eens naast elkaar kon lopen. Er leven veel buideldieren, maar die schoten weg zodra ze ons hoorden. Vroeger leefden er pythons. Maar aangezien er door de bewoners van Ahilo op slangen wordt gejaagd omdat ze die eten, zijn er weinig meer over. We konden onze voeten dus met een gerust gevoel op de paden met gevallen bladeren zetten. Daarnaast moet ik zeggen dat ik er sowieso

geen angst voelde. Ik voelde me thuis in de jungle. Die hoge bomen, dat groen om me heen, het ritselen van de bladeren. Het voelde heel vertrouwd. Het oerwoud rond Ahilo is trouwens zo dicht dat toen we in een open gedeelte liepen, we er pas achter kwamen dat het keihard had geregeld. Onder die dichte begroeiing hadden we dat niet gemerkt!

Ik voelde de zenuwen in mijn lijf toen ik na zeven uur lopen tussen de bomen door eindelijk het dorpje Ahilo zag liggen. Mijn thuis... Hier had ik ooit gewoond. De mensen kwamen meteen heel blij op ons aflopen. Voor hen was het zoals gezegd heel speciaal dat we

helemaal uit Europa waren gekomen. In de jaren na mijn vader en moeders vertrek hadden ze alleen tijdelijk een Duitse antropoloog met zijn vriendin op bezoek gehad, die de lokale gebruiken kwam onderzoeken. Voor mezelf voelde het als thuiskomen. Het moment dat ik Hanoch jr. zag, zal ik nooit vergeten. Het was echt emotioneel. Ik zag hem voor

het eerst, maar hij voelde meteen als een broer voor me. We hielden elkaar stevig vast. Ik had het gevoel dat ik niet alleen hem, maar ook mijn leven van toen omhelsde. Het leven met mijn vader en moeder in de jungle. Ook al hadden we de afgelopen jaren een totaal andere belevingswereld gehad, we voelden ons verwant. Het feit dat mijn vader hem als zijn petekind had geaccepteerd, had kennelijk een band tussen ons gecreëerd. Hij vertelde over zijn leven in het dorpje. Over zijn vrouw en kinderen. En over de angst om zijn kinderen te verliezen, want als kinderen het dorp eenmaal verlaten om naar de grote stad te gaan, komen ze nooit meer terug. Ook niet om hun ouders te bezoeken. Hanoch zelf is ook nog nooit in de grote stad geweest. Een mobiele telefoon of een computer heeft hij nog nooit gezien.”

WETTEN VAN DE NATUUR

“Ik vond het ook heel bijzonder om de oude kerk en school te zien die mijn vader nog had gebouwd. Die gebouwen zijn jaren gebruikt en staan nog steeds overeind! Echt alsof de tijd had stilgestaan. Hanoch en de anderen in Ahilo zijn tevreden mensen. Ze lachen de hele dag. Dat terwijl ze vrijwel geen geld hebben. Geld hebben ze ook niet nodig. Ze verbouwen hun eigen groenten en doen aan ruilhandel. Af en toe brengen ze pinda's, bamboestokken, jonge bananen of gedroogde bamboescheuten – die zijn eetbaar – of complete houten vloten die ze hebben gebouwd via de rivier of te voet naar de bewoonde wereld. Van het geld wat ze ervoor krijgen, kopen ze rijst. Want rijst is een luxe product voor de inwoners van Ahilo. Dat kunnen ze in de jungle niet verbouwen.”

Annis vervolgt: “Het is mooi om te zien hoe puur die mensen leven. Ze halen hun drinkwater uit een beekje hoog uit de bergen. Schoner water bestaat er niet. Luchtvervuiling

is er ook niet. Zuurstof hebben ze daarentegen volop met al die bomen. De rust is ook heerlijk. Het enige geluid om je heen is dat van vogels en ritselende bladeren. Als de avond valt, gaan mensen naar bed.

Welvaartsziekten zoals kanker, maar ook hartaanvallen, geslachtsziekten of stress en burn-out komen niet voor in Ahilo. De mensen zijn niet dik. Ze zien er pezig, gespierd en gezond uit. Jeugdige ook. Iemand van 55 ziet eruit als dertig. Wat me wel verbaasde is dat de mensen over het algemeen niet erg oud worden. Gemiddeld vijftig-zestig jaar, dat blijkt uit het doopregister. Er gelden de wetten van de natuur: alleen de sterksten overleven. Een medicijnman of dorpsgenezer hebben ze niet. Wel een dorpshoofd, de burgemeester van het dorpje.

Het christelijk geloof speelt nog steeds een grote rol in de gemeenschap. Verder leven de mensen in vrede met elkaar. Daar zal mijn vader vanuit de hemel vast trots op zijn, want

dan is zijn werk niet voor niets geweest. Mijn vrouw en ik zijn maar één nacht in Ahilo gebleven. Eigenlijk veel te kort, denk ik achteraf. Ik had er veel langer willen blijven. Dagen, weken, misschien wel nog langer.

Het natuurleven trekt me. Ahilo voelt als mijn thuis. Maar aan de andere kant pas ik er niet meer. Ik ben verwesterd. Ben gewend aan bepaalde luxe en aan bepaalde gebruiken, zoals tv-kijken of mijn tanden kunnen poetsen met tandpasta. Ik vond het heel bijzonder om Hanoch eindelijk te ontmoeten. Hij voelde als een broer voor me. Ergens klopt het niet om je broer in de jungle

achter te moeten laten. Ook al weet ik dat hij daar echt hoort. Ik denk dat hij zich bij mij thuis in Rotterdam heel ongelukkig zou voelen. Het zou een enorme shock zijn. Voor iemand uit de jungle die nog nooit met tv, radio, internet of mobiele telefoon te maken heeft gehad, zou het voor hem voelen alsof hij op een andere planeet is geland.” •

‘IK HAD HET GEVOEL DAT IK NIET ALLEEN HEM MAAR OOK MIJN LEVEN VAN TOEN OMHELSEDE. HET LEVEN MET MIJN VADER EN MOEDER IN DE JUNGLE’

‘MIJN VADER WERD JAREN NA ZIJN VERTREK NOG STEEDS BEWONDERD VOOR ALLES WAT HIJ VOOR DE GEMEENSCHAP HAD GEDAAN’